

FEJÉRMEGYEI NAPLO

Előfizetési árak

Helyben:		Vidéken:	
1 óra	1 K.	1 óra	1 50 K.
3 évre	3 K.	3 évre	4 50 K.
6 évre	6 K.	6 évre	9 K.
1 évre	12 K.	1 évre	18 K.

Megjelenik minden hétköznap este 8 órakor.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Szent István-ter 1.

TÉLENY 2016

Egyes szám: 4 fillér.

Hirdetés díjszabás szerinti.

Felélős szerkesztő és lapfőigazgató: Baranyay Lajos.

A földművesek panasza.

Olvastam azokat a szomorú sorokat, a melyek a Fejérmegyei Naplóban megjelentek. Olvastam az eredeti levelet is. Örülök annak is, hogy a levél megfésülve került a napvilágra és nem azzal a mélységesen keserű hangulattal, a melybe az írója a tollát mártotta.

A ki egy kissé tárgyilagosan nézi a dolgokat, belátja, hogy a mi földműveseinknek sok a jogos panasza, a melyek miatt méltán jajdulnak fel. A jogtalanságokat, a visszaéléseket magam is erősen szoktam hangsúlyozni, tejhamisítás, áruzsorától én is megkapja a megérdemelt elítélést. Hiszen ez természetesen igazat kell adnom pl. abban a földműveseknek, hogy a szigorúság majdnem egyedül csak velük szemben irgalmatlan. A kenyérmagvak 48-61 százalékkal emelkedtek, a gazdálkodáshoz szükséges anyagok és eszközök ára azonban nem 60, nem is 100, hanem 150, 200, sőt 300 százalékkal emelkedett. A Gazdaszövetség című lap leírja, hogy a motorkerékes olaj 311, a kocsiolaj 370, a repceolaj 400, a nyers gépolaj 581, a csizma 400, az istráng 400, a kerék-talp 400, a mütárgya 180, a zsák 145, kötőfém, marhakötél, rudalló 322, a kölcsönponyva 271, a gépszij 357, a parasztszékér 526, a mosószippan 400, a keményítő 233, a rézgalic 1311, a kénpor 1376 százalékkal lett drágább a háború óta.

Nagy hiba volt, hogy a maximalizálás ezekre, a gazdaságnál szükséges eszközökre, éppen úgy nem gondoltak, mint a hogyan gondoltak a buza, árpa, kukorica maximalizálásánál. Mindenki tudja, hogy a földműves munkaerő óriási része a hárcetären teljesít szolgálatot, azt azonban mindenki tudja, hogy a szántás 100, a kapálás 150, a fuvar 100-350 százalékkal lett drágább s mindez annak a termelőnek kell megfizetni, akinek elvitték harcba a lovat, szekerét és főleg a gazdaságot vezető gazdát.

Nálunk pl. a külvárosokban napirenden vannak a lopások, hiszen a külvárosok közbiztonságát nem őrzi a rendőrség, azonban egy csomó gazdát megbüntetnek azért, mert a Városháza téren megállott. Kérdezték: — Miért?

— A közlekedést akadályozták.

Nem helyeslem ugyan, pláne esztétikusnak nem tartom a Városháza téren való álldogálást,

vagy köpködést, azonban vagy az időt vagy a módot máskor vagy másként választottam volna meg ennek a régi szokáson alapuló földműves börczésnek a megváltoztatására.

Mondja meg nekem bárki, hogy ha a társadalom többi osztályait ekkora helytelenségért ilyen szigorúsággal büntetnék, kiro nem lehetne ráhuzni valamiféle paragrafust. És vajjon ha ezt és a többi velük szemben való szigorú eljárást figyelembe veszik a földművesek, nem gondolják-e méltán, hogy a háború kétszeres teherrel sújtja: a hárcetären is, a béke otthonában is.

Én valahogyan másként érzek a földműves iránt, mit általában tapasztalni szoktam. Talán azért, mert a külföldön jártam, az idegen néptengerek szigetén sok könnyet sirtam az én hazámtól elszakadt véreimmel és véreimért. Mert sajgó szívvel éreztem azt az szörnyű veszteséget, amely az én magyar hazámat millió-millió idegenbeszakadt fiának elvesztésével érte. Talán azért, mert sok bizalmas beszélgetésben megoldódnak előttem a szívek és folytak a panaszok keserű patakjai. Talán, mert nagyon a szívemmel olvastam Gárdonyi, Vass József, Domonkos István írásait a magyar földművelőiről. Talán, mert a föld népével való bánásmódot valahogyan a hazaszeretet szívvel érzem. Mert mit ér nekem, ha valaki szaval a hazáról, ha Isten áldd meg a magyart zokog, zöld hegyekről és dús rónákról érzelge, azonban azt az egyszerű tanácsot, fölvilágosítást kérő földművest, aki a földet éreztünk, nekünk turja, vagy hadiaszonyt kítaszigálja az irodájából.

Azt nem tudja megérteni, hogy ennek se miveltésé, se a foglalkozása nem olyan, hogy tapintatos bánásmódot nélkülözni tudja.

Én a végezést akár kormányzó, akár végrehajtó hatalom legyen az, mindig a jövő szempontjából mérlegeltem. Abból a szempontból, hogy a ránk következő időkre lehetőség szerint elégedett népet hagyjunk. Olyan népet, a mely a vezetőket, ha nem is jószágosnak, de legalább igazságosnak érezze. Hogy tudja: mi az a szociális igazság.

Mert nagy baj lesz urak! ha nálunk a háború után parasztszocializmus vagy rendet magának. Az ipari munkások Bokányi-jai is a sérelmeken építették fel a maguk várait. Azonban elkövettek egy bolondságot: a népnek a vallási meggyőződését is

szárba tiporták. Ez a baklövés elriasztotta az Istennel beszélő föld népet. Nem tudom, okosabbak lesznek-e a Bokányiak a jövőben és nem törődnek a vallással; vagy elvesztik a hitüket a földművesek és úgy törlekszenek egy jobb jövő kivívásáért. Nem tudom. De félek a jövődö kiűzelmetől a háború után. Féltem — nem magamat — hanem a hazámat, a magyar hazámat. Félek, hogy a hatalom dolgában eltulodások lesznek. Hiszen voltak eltulodások a XIV-dik és XV-dik Lajosok után a XVI-dik Lajosok felé is. És a mi az első kettőnél még törhetetlen hatalomnak látszott, a szegény XVI-dik Lajos idejében törékeny játékszernek bizonyult.

Tehát nemcsak a jelenért állok én a népem mellett és kérek nekik higgadtan mérlegelő hűles kornányzást, hanem a jövőért és első sorban az én, mindennél drágább magyar hazámért.

Bilkei Ferenc.

Háború.

A Verdün

körül harc példátlan hevességet jellemzi az az elkeseredett közölem, amely minden lövészárkért, minden majorsárgért, minden házárt külön harc folyik. Ebben az elkeseredett küzdelemben sikerült a franciáknak Vaux falu nyugati szélét tegnap újra megszállniok. Hogy ez órában még az övéké a megszállott falu vége, nem lehet tudni, nem először jutottak be ide, nem is először verték ki őket innen e küzdelem közében, amelynek nincsen párja. A németek mindenütt fényesen haladnak előre. Mint a jelentésből is kiderült, a Maastól balra immár az összes francia állások német kézen vannak.

Hollandia

válsága mind érdekesebb lesz. A második kamarát ma délre titkos ülésre hívták össze. A kamara ülése azért titkos, hogy a kormány fenntartás nélkül tehesse meg ama nyilatkozatait, amelyek döntően fontosak Hollandia számára, de végtelenül érdeklik a hadban álló nemzeteket is. Érdekes, hogy az entente-lapoknak meg van tiltva, hogy a hollandi válságról írjanak, nyilván azért, nehogy úgy tűnjék fel a dolog, mintha az entente sajtója utján bármilyen irányban is befolyásolni igyekeznék Hollandiát. Hollandia semmiesetre sem fogja teljesí-

teni Angliának azt a kérését, hogy Németország felé zárja el a határt. Szuverenitását és semlegességét Hollandia fegyverrel is meg fogja tudni védeni. Nem lehetetlen, hogy a kamara titkos ülése után a hollandiai külügyi hivatal kommunikét fog kiadni. A hangulat az országban igen élénk, de határozott és öngyőzetes. Hollandiában szinte órák alatt olyan angolellenes áramlás lett urrá, amilyenre azelőtt gondolni sem lehetett.

Olasz harctér.

A harcraol egyes pontjain a tüzérségi tevékenység mindkét részről élénkebb volt; így a doberdói fensik szakaszán, Malborgetnél, a Col di Lanán és a Judicariákban. Az Ademello szakaszon csapataink a Lobbja Alta és a Monte Fumo között megszállták a határszéli hegygerincet.

Hadifoglyok postája.

Ezerötszáz cenzor. A negyvenötmilliomodik lap.

A hadifoglyok levelezéséről sok érdekes dolgot találunk az alábbiakban, amely a foglyok által való érintkezés képét és statisztikáját mutatja be.

A cenzura nem kevesebb, mint harminchárom nyelvcsoporthoz oszlik. Van hét orosz, három német, három cseh, egy szlovén, szerb, horvát, négy olasz, román, ruthén, lengyel, francia, angol nyelvcsoporthoz, továbbá exotikus nyelvcsoporthoz, mint héber, eszt, finn, lett, perzsa, török, görög és tatár, melyeket a legkülömbözőbb dialektusokban cenzurálnak.

A magyar levelek Budapestén kerülnek felülvizsgálat alá. Ezenkívül egy szakember vezetése alatt külön osztály van a titkos írással irt levelek desziffrizálására, amely egyuttal a titkos tintával irt leveleket is megvizsgálja. 1916. febr. 1-én cenzurázta a hivatal a negyvenötmilliomodik levelet. Hogy ezt a munkát jobban értékeljessük, néhány hasonlatot hozunk fel, amelyek a számokat plasztikusabban tüntetik fel: egymásra rakva ez a levélmennyiség 36000 méter magas lenne, ha azonban a feldolgozott anyagot hosszában egymasmellé raknák, akkor a gyorsvonaton kerék kilenven órást kellene utazni míg az első cenzurált laptól az utolsóig előérnék. Ha az egész postát egyszerre akarták volna elküldeni, ehhez hatvan vagon kell lett volna, amelyek mindegyiké 10000 kilogrammig terheltek volna meg.

Egyes szám ára 4 fillér.

Érdemes megemlíteni, hogy a hivatal gyermekkorában, 1914. szeptemberben naponta háromszáz levelet dolgozott fel 15 ember. Ma az átlagos napi munka 300,000 levelezőlap, amelyeket 1200 cenzor olvas végig. Ebből világosan kitűnik, hogy míg eleinte egy cenzornak 20 levelet kellett elolvasnia, ma már 250 darabot.

A hivatal törekvése az, hogy a cenzurával a lehető legminimálisabb ideig tartsa csak fel a levelek továbbítását és tényleg meg lehet állapítani, hogy egy-egy lap átlag mindössze 48 óráig fekszik a cenzori hivatalban. Sajnos azonban, a leveleket még sem szállítják oly simán és akadálytalanul rendeltetési helyükre, amint az kívánatos volna s ebben főleg Oroszország a hibás, ahol könnyelmű s felelőtlen módon elhanyagolják a hadifogoly posta szállítását.

Az orosz kormányának szemébe mondták a dumában, hogy a hadifogoly posta cenzurázása Oroszországban oly módon európai botrány s hogy millió és millió levelet semmisítettek meg Oroszországban tisztán kényelemszeretettel. Az osztrák és magyar vörös kereszt minden eszközzel próbálkozott már, hogy ezeken az állapotokon segítsen, de egyelőre, habár a kilátásba helyezték — kevés látható eredménnyel. Szinte mulatságosan hangzik aztán, ha

az ember felelőtlen, hogy egy orosz hadifogságból visszatért rokkant tisztnek azt mondták Oroszországban, hogy a posta elmaradásáért és rendtelenségéért a bécsi és budapesti cenzura a hibás, amely lassan dolgozik.

A levél cenzurával együtt működik a pénzváltó, amely az összes hadifoglyok és internáltak pénzküldését és pénzforgalmát intézi. Eddig mintegy 30,000 pénzeslevelet küldtünk el körülbelül 3,000,000 korona értékben. Naponta ment egy lista Petrogradba és annak idején Szerbiába, kétszer hetenként Angliába, Franciaországba és Montenegróba, időnként pedig Japánba is. Távirati úton 25,000 küldemény ment el mástól millió korona értékben. Január végéig ez az esztály 374,479 nemzetközi postautalványt intézett el. Ezek közül 254,150 kilenc és fél millió korona értékben az ellenséges külföldről érkezett a nálunk levő hadifoglyok számára, 120,329 pedig 5 millió korona értékben az ellenséges külföldre ment a mi hadifoglyaink számára. Ebből az az örvéndes tény tűnik ki, hogy majdnem kétszer annyi pénz vándorolt be, mint amennyi kiment.

Aki a hadiárványkat szereti, az a dr. Pröhászka Ottokár hadiárványhoz levélzáró bélyegeit használja. Kapható a szerkesztőségben és az üzletekben.

Korcsmában.

Faluhelyen minden legkisebb eset híre, bármily titkon történt is, hamar szárnyrakel és gyors repüléssel járja be a falut. Hozzám is eljutott, bár nagyon a falu szélén lakom és a pletykát nem szeretem, panaszformában a korcsmában történt egy-két eset. Sok beszédnek sok az alja. Elhatároztam, hogy utána nézek, mi igaz, mi nem a sok beszédből, mely az egyik korcsmánk körül folyott.

Szakadó esőben este 8 óra tájban, megváltoztatott ruhában beállítottam a nevezett korcsmába. Beléptemkor észre sem vettem azonnal. Én sem sokat láttam a szörnyűséges nagy füsttől. Egyszerre nagy mozgolódás az asztalok körül, sörrik a pénz, el a kártya, sugdosás, bujkálás, végre halotti csend. Megszokta szemem a nagy füst homályát, körülnézek, előveszem a jegyzőkönyvem és bele írok 10 gyermeknevet, a korcsmaasztalok körül ülők közül. Két fiu szemem elől az asztal alá bujt, egy fiu kiszaladt, a többi halotti csendben, sápadt arccal diktálta be a szülei nevéit. Szájában a vasárnapi nagy szivar mindegyiknek. Egyik

másik, ki a korcsmaszoba tálját jogos földnek érezte lábai alatt, hetykén szájszéleire vágott szivarral, fogai közül ad választ rövid kérdéseimre.

Ez eset utóvégre nem tragikus. Én ugyanis azt halottam, hogy keményen jár a kis legények között a huszonegyes, oly keményen, hogy 100 korona is kerül a bankba. Hallottam azt is, hogy mikor odabenn huszonegyeznek, őr áll a kapuban, ki figyelmezteti a bejárt szorgalmaskodókat, minden gyanus alak közeledtére. És így a tettenérés veszedelmét sikerült eddig elkerülniük. Így én is hiába látogattam el a korcsmába. Huszonegyezés nem volt. Mert a kapuban őrt nem láttam.

Vajjon mi köze az újságnylilvánosságának a mi falunk szállongó híreihez, korcsmázó, kártyázó gyermekeihez?

Egy hangos kérdés szeretne lenne e néhány szó mindenkihez akiket illet: vajjon csak a mi falunk ill. nivólatlan-e, vagy más falu is hasonló-e hozzánk, ebben is, a gyermekek — korcsmázásában is?

Igen vagy nem? Ha igen mit tettek már, vagy mit fognak tenni ellene? Érdemes volna erről egy kicsit csevegüni.

Falusi.

TÁRCA.

Mikor a fák virágzanak.

Írta: Hajas József.

(Vége.)

Az Istennek szeretettől íhletett alkotása a virág. Mindenható erőnek, végtelenül bölcs rendezőnek kellett azt elgondolnia, megtervezni és megalkotni. Elővirágot az ember a tudomány és a modern technika minden eszközeit felhasználva sem képes alkotni. Életet csak az Isten teremthet; minden emberi alkotás halva születik! Az ember is készít virágot, de az ugye csak „csinált virág,” melyet parfümmel illatosítanak és az csak kontár utánzása, árnyéka az élő virágnak.

Az istentagadó tudósok megkísérelték a virágból és minden élő lényből letagadni, vagy ledisputálni azt a titokzatos életet elvet, mely anyagtalán s ezért létezésének végső okára a Teremtőre utal. Azt hirdették, hogy a virág, a fakadó bimbó, a csirázó mag semmi titokzatos, elevenítő valamit nem rejt magában, hanem benne is csak az élettelen anyag tulajdonságai és törvényei érvényesülnek. Az élővirág tehát lényegileg nem különbözik pl. a porszemtől, melyből sár lesz; az élő nem különbözik

lényegileg a hullától, a sziklától, az élettelenről; az élőben, szerintük csak a parányok csoportosulása más. Ha a parányok sártó-meggé verődnek össze, akkor eltaposunk azokat, ha pedig emberi agyvelőt alkotnak, akkor gondolatokat létesítenek. A parányok pedig önmaguktól és öröktől fogva valók, tehát az alkotó, világtéremtő Isten feltételezésére nincs szükség.

Ezt az istentagadó magyarázatot azonban hazugságnak bizonyítottam a modern természettudományokra hivatkozó bölcsélet is. A modern természettudomány ugyanis kutatásainak meglepő eredményeivel elénk tárja a természetben meglevő rendet és a nagyszerű célirányos ságot, ama célszerű berendezettség, mely főleg az élő lényeket jellegzi. Ahol pedig rend és célszerűség van, ott rendezőnek s célkitűzőnek kell lenni.

A látható világ az egész természet összhangja a szépség és a célszerűség jegyében áll. Ha figyelemmel kísérjük a virágzó fákat, észrevesszük, hogy aranyos nap sugarban az ágak szövőszékén miként szövődik a levél és hogy az ágak között miként szövök a hálójukat ezüstfonalból apró pókok; látjuk, hogy a virágkehelyből miként szívják fel a méhek a gyémántcsillogású mézharmatot. Itt minden kölcsönösen egymásért van; a virágnak mélyen fekvő nektáriuma miatt alakult a méhek

hosszú, szívó nyelve, a méhek segítik beporzódni a virágot. Mind-e a véletlen, vagy véges emberi ész nem gondolhatja ki s még kevésbé létesíthette.

Aki Isten nagyságáról meg akar győződni, az nézze figyelemmel az élet virágzását, az elrejtőző ibolyát, az erdei gyöngyvirágot a kacagó pipacsot, a szőke kankalint, égbenező, égszínkéék buzavirágot. — Észleljük, hogy rezeg vibrál, zümmög, trilláz, zsong körülöttünk a természet, mozog az élet! A modern természettudomány kimutatta, hogy e mozgásban, a hang és fényhullámok rezgésében nagyszerű törvényszerűség van, célok valósulnak meg. Bebizonyult ugyanis, hogy a virágok piros színét az éther 500 billió rezgése festi, azonban a kék-szürme virágokat az éthernek 700 billió rezgése színezi. Az 500-tól 700-ig terjedő rezgésszámok adják az összes többi virágszíneket a kéktől a vörösig. Most tehát képesek vagyunk a virágos mező összes színeit számokban kifejezni. Ez pedig kétségbevonhatatlan ténye a természetben uralkodó rendnek.

De aki igaz világszemléletet akar, az ne csak mikroszkóppal és műszerekkel nézzen, hanem szemlélődjék a lélek szemével is. Következtesen. A hitetlen tudós sokat néz, de nem látja a világot, mert szemét az elfogultság ho-

mályosítja. Nem értem meg a világot, ha azt tudom, hogy a növény levelei a nap heve és a fény által szétbontják a levegőből vett szénsavot az oxigén nagyobb részét kihalélik, a szénat megártják s atomcsoportosulásaikban felfhalmozzák; ha tudom, hogy a mozgás, rezgés adja a természet összes pompáját, — de nem értem a világ okát és célját, ha a természet jelenségeinek csökát s végcélját: Isten nem hiszem.

A hívő lélek Isten gondolatának megvalósulását látja a tavasz virágaiban. A tudás is arról győzi meg, hogy Isten a Teremtő művész, aki a szirmokat s levélmintákat rajzolja, széleit csipkézi és napugár-ból költői, étherbe mártott ecsettel színezi. Rezgésekkel dolgozik, nem fárad el, invenciója ki nem merül, tavaszi motívumai kifogyhatatlanok. alakít újat, változtat és eredetit. Ne zavarjon meg bennünket az, hogy a tavasz virágai is elfonyadnak, szirmai lehullanak. Hiszen a kezdődéssel a természetben mindenütt együtt jár az elmulás. A kezdet árnyéka borul minden arcra, kezdetben ered meg a növény, időben feslik ki a bimbó, időben születik a gyermek s az idő kezdetén kezdett kialakulni a világfolyamat s kezdték spirális forgásukat a csillagokká fejlődő ködök. Egyedül a Teremtő örök, Ő az élet forrása és Őra; minden Őbenne él!

SÖVEGJARTÓ vászonáruhaza, Barátok épülete.

Nagy választék

fehér és színes barchetok karton, schiffon és damastból. Különléle vásznak, törölközők, abrosz, lepedők és zsebkendők. Ágy- és asztalterítők, szőnyeg- és matraczövetekből.

OLCSÓ szabott áruk.

Tavaszi KALAP MODELL ujdonságok megérkeztek; bő választék áll az urhölgyek rendelkezésére, úgy az egyszerűbb, mint a lelegezsabb formákból. Közlismert női szabóságomban készült blouzokból óriási választék. **OLCSÓ ÁRAK.** **Radó** női divat különlegességek üzlete, Nádor-utca 1. sz. — Telefon 341.

HIREK.

Háborustémák.

Az élelmszerhamisítás. Nem új mesterség, de a háborus drágaságban rendkívül tökélesedett.

Hajdan a lisztet gipsszel és a paprikát vöröstéglapossal szaporították. Mai napság az elsőrendű élelmszer hamisítására került a sor. A vizezett tejet ma nem mérí forgalomba hozni a városi tejeseMBER, vagy tejesszony. De a vevő nem veszi észre, hogy a mérőedényben víz lappang. Pom-pásan becsapja tehát rendes üzletfelét, különösen, ha észreveszi, hogy a jámbor nem fordul rendőrhöz.

A tejhamisítás második fogása szokott lenni a lepeltől tejfelet tejnek tejteltjes cím alatt való eladása.

Rendőrségi vegyészek bizonyították be a család tejkereskedőkre, hogy a savanyodó tejet szóddával, krétával, vagy éppen mésszel re-habilitálják.

A drága vajat margarinnál, vagy egyéb jutányos zsiradékból teremtik a gonosztevők. Sőt már magát a margarint is agyonhamisították bőséges viztartalommal. Az ilyen csinált élelmickeknek persze nincsen tápláló ereje.

A lelketlen kufarok az avas vajukat cukorral és vaníliával készített előbecsapásra. Pedig ez dúsan meggazdagodott már penészgombakkal.

A bor és a sör szintén kísérte került. Közudomásu, hogy több műbor terem bizonyos korcsmárosok pincéiben, mint a szőlőkben. Némi pálinka, borkósav, tanin, mazsola, füge vagy datolya hulladéké utántelég az aszu spanyol borok utánzása. Vannak már borencencia-gyártók is. Hangzatos reklámmal hirdetik, hogy öt koronás borencencia üvegből száz liter bor készül.

Nemrégiben a berlini rendőrség vegyészlaboratóriumában olyan valódi champagne üveget tanulmányoztak, mely a francia harctérről származott. Kiderült, hogy a híres francia pezsgőben víz, borszesz, szederesszencia, cukor és citromsav szövetkezett csalásra.

Mi azután az u. n. cognac? A mai konyakfogysztást már nem képes a kis cognac francia város gyártai ellátni. Vannak más francia városok, ahol cognac néven sok ezer hektolitert égetnek.

Térjünk át a tisztességes lisztre. A liszt jóságának első kelléke a szepítelen tisztaság. Pedig a liszt sulyát sok lelkiismeretlen árszót világos színű, olcsó ásványporral fokozza. Legkönnyebb az ilyen elavult rendszerű hamisítottakat lefűelni.

Érdekes a kávé, a csokoládé, a tea és bizonyos ritka déli fűsze-

rek hamisítása. A mandolát pl. a cukorgyárak hulladékaiból gyártják és színes enyvréteggel festik be a hazug formát. Triesztben műkávéglyarat nyitottak nemrégiben. A kenyérszabóipól poredián-földből és némi anyagból készült kotyvalék részvénytársaságot azonban rögtön szétugratta a rendőrség.

A műcsokoládé lisztből, cukor-hulladékból, fűszerporból és okker-festékből ered. Némi kakaóhéjat sikkszatanak még hozzá, hogy illata is hamis legyen.

A teát mindenféle száraz fűvel keverik, sőt végül már a dohánylevelek közt is megjelent a hamisítatlan szárított répalével.

— **Dr. Prohászka Ottokár megyéspüspök beszéde a Bazilikában.** Dr. Prohászka Ottokár megyéspüspök, mint már előre megirtuk, a Bazilikában kedden délután beszédet mondott az ott tartott templomi hangverseny alkalmából. A megyéspüspök a hadiözegek és hadiársvak támogatásáról, mint nemzeti kötelességről mondott elragadóan szép beszédet. A templomi ünnepegen a főváros előkelőségei vettek részt.

— **A bolgár Vöröskeresztért.** A székesfehérvári bolgár Vöröskereszt bizottsága gróf Széchenyi Viktor főispán elnöklése alatt szerdán tartotta lezámoló értekezletét. A gyűlés eredménye 3326/64 korona. Az értekezlet elhatározta, hogy a bolgár Vöröskereszt javára képeslapokat hoz forgalomba.

— **A Mantz ovoda bizottsága** kedden tartotta gyűlését, amelyen a folyó évi költségvetéssel foglalkoztak, mely 2932 koronát tesz ki. Elhatározta az értekezlet, hogy a kincstártól 1500 koronát fog kérni az épületben elhelyezett hadikórházzért. Ezen összegre ugyanis az ovoda rendezőhatóságának lesz szükség, ha a kórházparancsnokság a kórházat felosztja.

— **Gyermekkatona a harctéren.** Az egyik harctéri alakuláshoz a pótlási szállítmánnyal együtt egy szakaszvezetői rendfokozatot viselő legénygyermek érkezett, akinek mellét az arany vitézségi érem díszítette. Kétség merült fel azonban a gyermek kitüntetéséről. Tekintve, hogy az ily esetek elég gyakoriak és katonai szempontból nagy óvatosságra készítettek, a hadügyminiszter elrendelte, hogy a menetalakulásokba ezentul nem szabad oda nem való fiatal gyermekeket beosztani, még ha azok önként jelentkeznek is. Végre, hogy az a rendelet is megjelent, már ugyancsak régóta sürgettük.

— **Tízennyolc hónap után.** Egy fiatal csóri asszony hozott be ma szerkesztőségünkbe egy levelezőlapot. Tízennyolc hónap óta hallgató s már el is siratott uratól, Balogh József várúrtól kaptam, ki hadifogoly az oroszországi Perm kormányzóban Nadesdiuski Závodban. A jó asszonyt, mint mondotta, nemcsak az hozta be hozzánk, hogy örömeit közölje velünk, hanem az a szándék is, hogy másokat, sokakat, kik sorsában osztoznak s talán már-már reményüket veszítik, — megvigasztalja. A levelezőlap 1916 február 18 ikéről van kelteve.

— **Figyelő válaszol.** Tisztelt Szerkesztő ur! Becses engedelmével batorodom választ adni b ur levelére, amelyben az én multikori szerény soraimmal foglalkozik. A városház és egyéb most megvalósított városi ügyekre nézve céltalan lenne a vitakozás. Erre vonatkozólag b ur bizonyára ép úgy nem adná fel a felfogását, amint én sem. Itt csak arról lehetne beszélni, hogy melyikünkét helyeslik többen. Különben is téved b ur, ha azt olvasta ki írásomból, hogy én nem vagyok hiva az említett reformoknak. Dehogynem. Csak azt találtam furcsának, hogy mikor ezrekre menő befektetéseket végzük, akkor fősvényen fakrajcárunk a középosztály néhány tagjával, akik szintén a város emberei. Szóval logikai okból volt felemlítve. Amiként a katolikus plebánosok háborus pótlékának elutasítása is. Es nem sajnálkozásból — ahogy b ur gondolja.

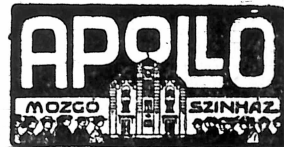
Miért is sajnáljam a plebános urakat, bárne hányag úgy van, ahogy b ur írja. Feltehetően ugyanis, hogy jól ismeri a viszonyait. A szegényeket sajnáljam? Azokon segíteni, vagy segíteni szoktam. — Az utóbb megjelent leveleletem b ur írásából következtetve, ugylátszik nemcsak ő, hanem a katonaság is félreértette. Helytelenítettem ugyanis azt a gyerekrácsajt, amely naphosszat a kaszárnya előtt van, amely semmiesetre sem lehet előnyös a fiatal lelkekre. Azt óhajtottam tehát, hogy meg kell szüntetni. A naphosszat tartató ricsajos ólalkodást és nem az élelemmel való megsegítést, ami igazán szép jellemvonása a mi derék katonáinknak. Ehhez ugyanis egyáltalában nem szükséges, hogy ott nótaszóval, táncal hancurozzanak a gyerekek. Menjenek oda az ebédosztás idejére és viseljék tisztességesen magukat. En úgy oldanám meg ezt a kérdést, hogy csak azoknak adnék enniavólót, akik tisztességesen viselik magukat és nem lopják egész nap ott a drága időt. Az iskolás gyerek menjen az előadásokra, a nagyobbak pedig a munkára. És ha tényleg úgy van, mint b ur írja, hogy beszüntették az ebédadást, kérem az igen tisztelt jósviv katonákat, hogy ne így oldják meg ezt a kérdést, hanem éppen az ebédadással kényserítsék a gyerekeket a tisztességes visel-

kedésre és a munkára, meg a tanulásra. Ezt a kérdést szóvá kellett tennem a fiatalokorak ügyében, amely ugyancsak siralmas képet öltött a háboru alatt. És ha így oldják meg a kaszárnyakörűi gyerekvurultit, akkor segítünk a bajon, a jósviv ételadományt pedig kiérdemlik a jó viselet és a kötelességteljesítés révén. Tisztelettel Figyelő.

— **A kutyákat is összejárják.** A hadügyi igazgatás lehetőleg kémélni akarja a loállományt. Ezért a lovakat, amennyire lehetséges, vontatásra alkalmas kutyákkal iparkodnak pótolni. Össze is írták már a vontatásra alkalmas kutyákat, de ezek csekély száma szükségessé teszi a vontatásra be nem gyakorolt kutyák összejárását is. Ezt rendel el a honvédelmi miniszternek rendelete. A hadicélokra alkalmas német dogok, hosszú és rövidszőrű bernáthegeyi, ujfundiand és leonhardi, valamint minden erősebb testalkatú nagyobb fajta kutya összejárandó az alkalommal, s az eredményről a hatóságok május 15-ig értesítik a katonaságot. A kutyákat a hadügyi igazgatás készpénzen veszi át, de nem a faji értékét fizeti meg, hanem csak azt az összeget, amennyit a kutya vontatóképesség szerint ér. Ezért a tulajdonosoknak az az érdekük, hogy az átvételig kutyáikat a vontatásra minél inkább begyakorolják.

— **Énekelve a férfikar által.** Tek. Szerkesztőség! Nagyon kérem Önöket, oktatnak ki a fehér vári magyar színeseket arra, hogy milyen förtelmes merénylet a Taifun szinglanján az a sor, amit itt kritájk: — „A dal gitár kísérettel lesz énekelve a férfikar által” — Egyik előzető.

Hirtelen halál. A nagy Feren 63 éves napszámos munkaközben szívészűhűdés következtében hirtelen meghalt. Az orvosrendőri hatóság megadta a temetési engedélyt.

Szerdán és csütörtökön,

április 5 és 6 án:

Nagyszerű film sláger!

A ZÜLLÉS UTJÁN.

Társadalmi dráma 4 felvonásban.

Főszereplők: **Vérfá Witt és Hugó Fink.**

Katonák a harctéren.

Eredeti harctéri felvételek 2 felvonásban.

A veszedelmes kém, humoros.

Hell szemle.

Előadások fél 7 és 9 órakor.

Rendes helyárak.

BLOUS UJDONSÁGOK! Crepp, Grenadia, Voal, **VERMES** áruházában.

Selyem, Japonais Crepp de chine és fehér, kézzel himzettekben óriási választék

ALKALMI VÉTEL LEGFINOMABB FEHÉRNEMÜRE VALÓ HIMZÉSEKBEK.

A Kápolnásnyék—Velencei Vöröskereszt egylet. A folyó év elején alakult meg a Kápolnásnyék—Velencei Vöröskereszt ifrókgyelet a következő tagokkal:

Alapító tagok 200 K-val: Lyka Podmanicky Elma báróné, 100 K-val Sárközi Aurél, Sárközi Aurélné, özv. Hankóci Edéné, özv. Halász Gedeonné, özv. Meszleny Benedekné, Meszleny Pálné, Lyka Döme, Justh Józsefné, 50 K-val: Lucenbacher Miklós, Lucenbacher Miklósné, Halász Gedeon, Halász Gedeonné, Kenessey Ilona, Rédei Richardné, özv. báró Gudeanus Gézáné, 40 K-val: báró Manndorff Géza, báró Manndorff Gézáné, Ott Károlyné, Niedermáhr-Lajos, Niedermáhr-Lajosné, Baly Kálmán.

Rendes tagok (egészben, 20 K fizetéssel) Rédey Richárd, Peék Gyula, Decsy Károly, Mann-dorff Anna, Meszleny Ábr, özv. Meszleny Istvánné, Meszleny Mimi, Meszleny Gina, Meszleny Lili, Kenessey István, Kenessey Margit, Kenessey Lenke, Mecsó Endréné, özv. Melcer Gézáné, Szűts Jolán, Krausz Manó, Urházy Sándor, Urházy Sándorné, Reimer Andor, Kremnitzky Ferenc, Lukács Györgyné, Weszely Zsigmond, Grünfeld Béla, Grünfeld Béláné, Boros Dávid, Börs Dávidné, Balassa Gizella, Mentler Béláné, ifj. Deutsch Miksa, Timár László, özv. Grósz Ignác, Vértesy Lajosné, dr. Spät Henrikné, Kovács Gézáné, Kovács Géza, Spät Clarisse Baly Kálmán, özv. Grósz Mórna, Magyar András, Hauszmann Alajos, Hauszmann Alajosné, Balassa Sándorné, Hofmann József, Szabó József, Kovács Mihály.

Rendes tagok (6 éven át 2 K tagsági díjat fizetnek). Br. Gudeanus Mária, dr. Gudeanus Lili, Meszleny Ella, Melczér Róza, Paksy Sándor, dr. Spät Henrik, Fürti János, Kutsera Vendelné, Kutsera Margit, Deutsch Katinka, Niedermáhr István, Niedermáhr Istvánné, Niedermáhr Mariska, Mariczek József, Bajári Katica, Molnár Jánosné, Beltovszky József, Diamant Jenő, özv. Pelei Albertné, dr. Balagi Mihály, Emhard Sándor, Krausz Manóné, Grósz Gizzi, Grósz Olga, Grósz Rózi, Schwartz Frida, Nagy Mihály, Hirsler Mórna, Riesz Bernátné, Riesz Dezsóné, Vértesy Anna, Vértesy Vilma, Vértesy Lajos, Niedermáhr Lujza, Krausz Erzsébet, Krausz Margit, Baly Juliska, Mautner Henrik, Füredi Sándor, Sebők Miklós, Sebők Miklósné, Riez Sándorné, Majer Matild, Berki Margit, id. Nagy Jánosné, Kovács József, Kovács Józsefné, Dózsa Istvánné, Reinhardt Miklósné, Galambos Mariska, Pataki Pálné, Györe Gyula, Dávid Istvánné, Peék Róza, Lakner Györgyné, Cintz Györgyné, Divald Gézáné, Wagner Irén, Gutmann Pál, Gúttler Herikné, Pólya Mariska, Thész Mihály, Aschert Ferencné, László János, Aschert Mária, Klein Juliska, Schwartz József, Lehrreich József, Szűts Imre, Kovács Istvánné, Bognár Józsefné, Kollár Pál, id. Kiss József, Mike József, Kereszturi Pál, Bognár János, ifj. Kiss József, Tóth János, Posvay Mihály, Retezy István, Sági Mihály, Pintér Gyula, Bognár György, Sági József, Nagy György, Lukács József, Hevesy Józsefné, Gaál László, Gaál Ilona, Pártos

Lajos, Pártos Lajosné, ifj. Baly Kálmán, Binder Hubertné, Gyurtsik Valéria, Gulyás Jánosné, Bakonyi Istvánné, Igmándi Istvánné, Filler Jánosné, Molnár Ferencné, Ulcz Ferencné, Nagy Józsefné, Német Mihályné, Bicskey Gyuláné, Mészáros Istvánné, Rotter Józsefné, Német Jánosné, Kajtor Jánosné, Jeger Lajosné, Hammerger Ferencné, Boricer János, Tégl Mari, Binder Irénke, Mészáros János, Vizi István, Huszár György, özv. Bakonyi Istvánné, Kiss Némiet Istvánné, Binder ifj. Gerharel József, Bager János.

A gyanus utas. Simon Sándor büntügyi rendőrfőkapitány tegnap este egy régi delikvensét ismerte fel a vasúti állomáson, amint épen boldogan vacsorázott. Mikor a nevén szólította az illetőt, nagy zavarba jött, s eleinte tagadni próbálta, hogy ő lenne az a bizonyos Ebenspanner Sándor, akinek a csáktornyai szállodai lopás miatt már dolga volt a rendőrséggel. Ebenspanner urnak természetesen a rendőrségre kellett mennie, ahol kikutatták a zsebjét, amelyekben egy 400 koronás takarékönyvet és pénzt találtak. Foglalkozása természetesen nincsen. Simon főkapitány megindította a nyomozást, mert alapos a gyanus, hogy Ebeupanner lelkét valami újabb buncustság is terhelje.

Fronti testvéreink írása. A Fejérmegyei Napló tekintetes Szerkesztőségének Székesfehérvár. — Ezuton küldjük üdvözlőtleink ismerőseink és hozzánk tartozóinknak. Nagyon jól érezzük magunkat, a lapok késése miatt legyenek nyugodtak, olyan helyen vagyunk, hogy nem lehet mindig írni. Takács Mihály örmester, Szakály István, Berta Sándor kürtös, Simon Lajos horbély, P. Nagy József, Léderer Elemér, Pelei Károly.

Hadjóteknység. Hellensteiner Imréné szeretett fia elhalálozása alkalmából az amputált katonák részére a mai napon még 50 koronát küldött. Így a tegnapi számban kimutatott 50 kor. adományával együtt ezen célra 100 koronát adott. Ezen összeget is rendeltetési helyére juttattuk a polgármesteri hivatal útján.

A kávéházi felirónok fizetésének rendezése. Dicséretet érdemel Sági Lajos rendőrfőkapitány ama rendeletéről, amelyet a kávéházi felirónok fizetése ügyében hozott. Kötelezi ugyanis a székesfehérvári összes kávéháztulajdonosokat (bérloket, kezelőket), hogy a náluk alkalmazott felirónok (kaszirnok) fizetését a hatósággal tudassák és a kávéházi felirónok fizetése, ha tisztességes reggelit, ebédet és vacsorát nem kap havonként 120 koronánál kevesebb nem lehet. Amennyiben a kávéházi felirónok (kaszirnok) alkalmazójától tisztességes reggelit, ebédet és vacsorát kap, javadalmazása havi 60 koronánál kevesebb nem lehet. Természetes, hogy nem számíthatnak be az üzlethelyiségben a kávé részéről adott azon fogyasztási cikkek, melyeket a kávéházi felirónok az eddigi üzleti gyakorlat alapján kaptak, hogy magát farszító szolgáltatás közben felüldtse. Amennyiben a fentebbi rendelkezéseket illető szolgáltatások a legpontosabban be nem tartanak, a rendőrhatalóság Székesfehérvár szab. kir. városának a kávéházi ipar gyakorlásáról alkotott szabályrendelete alapján fog eljárni s egyttal az illető munkaadókat kávéházi felirónok tartásától el fogja

tiltani. A törvény értelmében ugyanis a kávéháztulajdonosok kötelezve vannak, hogy kifogástalan előéletű és erkölcsű egyént alkalmazzanak üzletükben és az iparhatóságnak üzletükben és az iparhatóságnak joga van a kávéház jogtól megszűnti azokat, akiknél oly tények merültek fel, amelyek őt iparának üzletéhez tekintetében a közérkölc-ség és közrendezet szempontjából megbízhatatlannak tüntetik fel. — Megállapított tény az, hogy a kávéházi felirónok, akikről alkalmazóik a tiszta és csinos megjelenést megkövetelik, eddig oly javadalmazásban részesültek, amely élelmesséjükre, ruházódásukra és tisztességsük lakás tartására távolról sem volt elegendő s így egyenesen rá voltak kényszerülve, hogy erkölcstelen életmódot folytassanak. Mínthogy oly életű női alkalmazottak tartása ellenkezik az italelárul-sításnál követendő szabályok megállapítása tárgyában kiadott körrendelettel is, a rendőrhatalóság nem tűrheti el, hogy az említett rendezési szabályokat jogosulatlan üzleti élelmességből a közérdek nagy-mértvű veszélyeztetésével kijátszák.

Sírbontók. Lapunk tegnapi számában hirt adtunk arról a lelketlen duhajszágról, amelyet néhány megvadult alak követett el a református temetőben. A rendőri vizsgálát megállapította, hogy több sirt is fel akarták feszíteni, de nem sikerült. Csupán Magyaródiék sírboltjával tudták elkövteni a felhárborító kegyeleliséretét. Ez a sírbolt ugyanis már huszontöt éves, s így könnyen ment a rozsdamegetté zárt félfelesen. A tetteseket még nem sikerült kézrekeríteni.

Köhögés és rekedtség ellen a legjobbnak bizonyult háziszér a dr. STÖRK-féle komprimált mell-pasztilla. Egy doboz ára 50 fillér. Kapható Szűts Róbert „Magyar Könyvesbolt” gyűjteményében, Székesfehérvár, Városházter.

SZINHÁZ

Könyves pár bucsufeliépő. A „Taifun”-t választották utolsó játékkal KÖNYVESÉK. Ha a darab megválasztását úgy tekintjük, hogy alkalmas volt az igazi drámai tehetség nagyzerü érvényesítésére, akkor dicsérrel szöjünk a Taifunról. Egyébként azonban unalmas, vontatott színmű, amelytől azonban még sem szabad néhány értékes-egét megtagadni. Kőnyves Jenő mesteri alakítás nyújtott, a súlyos, nehéz szerepben érvényesíthette kitűnő drámai tehetségét. Kőnyvesnél méltó partnertl szolgált, nagyszerűen játszott ő is, ámbar a Taifunban a drámai hősnőnek nincs megfelelő szerepe. A darab többi alakjai jóformán szóba sem jöhetnek, annyira alárendelt értékben vannak beállítva. legfeljebb az írő szerepét lehet ki-venni, amelyben Fenyő dolgozott igyekezettel. Kőnyveseket a közön-ség melegen ünnepelte.

Az Uránia színház iróda hírei.
Lotte Neumann. az Uránia köz-önséggé mindig szívesen látja Lotte Neumann szereplését és minden alkal-mal el van ragadtatva a bájos művés-ző dískré és szép játéktól. A mái kreációja újszerűt „Ki a tettes” című detektív dráma meglepés lesz a film maga is egy gyönyörű alkotás, festői tájak és csodás trük-kökkel, melyek mesteri megjátszása elsőrendű élvezetet nyujt. „Ki a tettes” című 5 felvonásos slager nagyszabású műsoroketben ma szerdán és csütörtökön kerül színe.

Uránia színház
Pénteken április hó 7-én egynapos műsoroketben Balkán sorozatos ismertetés
„Görögország”
Három felvonásban 160 színesez vettiet képpel és számos mozgó-képpel. Irtá Pulszky Polexina és Láng Nándor felolvassa Berky Ferenc.

APRÓHIRDETÉSEK.
Mindenesfiut, tisztességséget felvez az Egyházmegyei Könyvnyomda Szt. István-tér 1. sz.
Elveszett. Egy 5 hónapos foksz kutya feje balfele ordas hátán or-das folt farka ordas Pasics névre halgat a megtaláló Rédei vendég-lősnél jutalmat kap.
Tanulok felvételnék Saly Sándor lakatosnál Horog-utca 6. sz.
Intelligens hajadon, a gazdaság ágaiban jártas, kitűnő sütő, főző, házvezetőönek ajánlíkozik plebá-niára. Cim a kiadóban.

Egy pár csaknem új csizma, és egyeb női ruhanemű olcsón eladó. Zövebbet a kiadóhiváln.
Egy jó modern kiszolgáló leány felvételnék. Schön Ignác üzletében Nagy Sándor-utca 3.
Két lora való paradás és igaz szerzám, lovábbá egy nyereg eladó. Sarló-utca 3. szám.
Egy bolti leány felvételnék Kümmel virágüzletben, Kossuth-utca.
Kárpitos munkákat szőlő és meg-bízható kivitelben készílt Turner Imre kárpitos és díszítő Szt. István-3. szám.
Egy bútorozott szoba azonnal kiadó. Cim a kiadóban.

Szarcsa utca 3 számú ház, mely gazdálkodásra kitűnően alkalmas, 3 lakoszobával, 12 lő számára istállóval, kedvező nagy baromfi, tenyésztő helyel sürgösen eladó. Tudakozni ugyanott Horváth Jánosnál.
Gyerek kocsik legolcsóbbtól a leg-finomabbik Gerendai Gyula vászon, fehérnemű, gyermek-keleogyo üzle-tében kaphatók, Székesfehérvár, Kos-suth-u. 4.

URANIA SZINHÁZ
KÖNYVES-ÉRTÉKESÍTÉS
Telefon 233. — Tefon 233.
Szerdán és csütörtökön, április hó 5 és 6-án:
LOTTE NEUMANN főszereplésével
KI A TETTES.
Meglepi filmujdonásg.
2 előadás fél 7 és 9 óraker.
Rendes helyárak.

Könyves az Egyházmegyei Könyvnyomda Székesfehérváron.